

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

“ _____ ” _____ 20__ р.

Програма навчальної дисципліни

ВСТУП ДО ФАХУ

(назва навчальної дисципліни)

напря́м _____ 6.040104 _____ Географія _____
(шифр, назва напряму)

спеціальність _____
(шифр, назва спеціальності)

спеціалізація _____
(шифр, назва спеціалізації)

факультет Геології, географії, рекреації і туризму

2015 / 2016 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету (інституту, центру)

“ _____ ” _____ 20__ року, протокол №__

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Бубир Н.О., к.геогр.н., доцент кафедри фізичної географії та картографії ХНУ ім. В.Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри
Фізичної географії та картографії

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ року №__

Завідувач кафедри _____

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
Факультету геології, географії, рекреації і туризму
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ року №__

Голова методичної комісії _____

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “*Вступ до фаху*” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалавра _____
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму

_____ *Географія* _____

спеціальності

спеціалізації

Предметом вивчення навчальної дисципліни є

Структура й найважливіші наукові засади організації сучасної географічної науки, основні етапи її розвитку, місце у формуванні наукової картини світу.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Основи теорії та історії сучасної географії
2. Основні спеціалізації та напрями розвитку географічної науки

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є

Формування системи знань про об’єкт і предмет вивчення сучасної географічної науки, її структуру й найважливіші наукові засади, основні етапи її розвитку, місце у формуванні наукової картини світу; ознайомлення з основними спеціалізаціями географічного спрямування

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

Узагальнення й систематизація знань студентів про об’єкт і предмет вивчення сучасної географічної науки, її структуру й місце в формуванні наукової картини світу; формування уявлень про найважливіші теоретичні й методологічні засади сучасної географії

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Знання : об’єкт і предмет сучасної географічної науки; місце і роль географії в системі наук та в господарській діяльності людини; методологічні основи географії; основні етапи розвитку географії; структурні складові географічної науки; основні спеціалізації природничо-географічного спрямування; провідні географічні наукові школи України

Уміння і навички: орієнтуватися у основних теоретико-методологічних проблемах географії та вміти обґрунтовувати вибір оптимальних параметрів дослідження ; володіти методами моделювання географічних та геоecологічних об’єктів, процесів та явищ навколишнього природного середовища

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань (предметна область), напрям, спеціальність, рівень вищої освіти / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань (предметна область) 0401 природничі науки	Дисципліна за вибором студента	
Індивідуальне завдання (назва)	Напрямок: 6.040104 географія	Рік підготовки	
		3-й	2-й
Загальна кількість годин 72	Спеціальність: _____	Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5,2		6-й	3-й
	Лекції		
	10 год.	4 год.	
	Практичні		
	10 год.	4 год.	
	Лабораторні		
	год.	год.	
	Самостійна робота		
	52 год.	36 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	год.		
	Вид контролю:		
залік	екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 40

для заочної форми навчання – 22

3. Виклад змісту навчальної дисципліни

Розділ 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ СУЧАСНОЇ ГЕОГРАФІЇ

Тема 1. Об'єкт і предмет вивчення сучасної географії. Структура системи географічних наук

Зміст : Мета, задачі та зміст курсу, його практичне значення.

Об'єкт і предмет вивчення сучасної географії. Суть географічного мислення. Географічна культура. Місце географії в системі наук. Місце географічної картини світу в загальнонауковій картині світу. Структура системи географічних наук, їх зв'язок з іншими науками (природничими, суспільними тощо). Завдання вивчення географії у вищому навчальному закладі.

Тема 2. Історичний нарис розвитку географії

Зміст : Основні етапи в історії розвитку географічної науки. Поняття про наукові школи в географії. Основні напрями географічних досліджень в Україні, наукові центри й

наукові школи. Географічна освіта в сучасній Україні.

Тема 3. Методологія і методи географічних досліджень

Зміст : Методологія як процес отримання нового знання. Методи сучасних географічних досліджень. Прикладне значення географічних знань.

Розділ 2. ОСНОВНІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ

Тема 1. Фізична географія, гідрологія, метеорологія , раціональне природоко-ристування та геоекологія

Зміст : Об'єкт наукового пізнання. Передумови формування. Основні наукові школи та провідні науковці, що займаються даною тематикою в Україні. Область працевлаштування фахівців. Проблеми і перспективи розвитку даного напрямку розвитку географічної науки в Україні.

Тема 2. Географічна картографія, геоінформатика, кадастр і моніторинг земель

Зміст : Об'єкт наукового пізнання. Передумови формування. Основні наукові школи та провідні науковці, що займаються даною тематикою в Україні. Область працевлаштування фахівців. Проблеми і перспективи розвитку даного напрямку розвитку географічної науки в Україні.

Тема 3. Соціально-економічна географія, краєзнавство і туризм

Зміст : Об'єкт наукового пізнання. Передумови формування. Основні наукові школи та провідні науковці, що займаються даною тематикою в Україні. Область працевлаштування фахівців. Проблеми і перспективи розвитку даного напрямку розвитку географічної науки в Україні

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Основи теорії та історії сучасної географії												
Тема 1. Об'єкт і предмет вивчення сучасної географії. Структура системи географічних наук	8	1	1			6	22	2	2			18
Тема 2. Історичний нарис розвитку географії	10	2	2			6						
Тема 3. Методологія і методи географічних досліджень	8	1	1			6						
Разом за розділом 1	26	4	4			18	22	2	2			18

Розділ 2. Основні спеціалізації та напрями розвитку географічної науки											
Тема 1. Фізична географія, гідрологія, метеорологія, раціональне природоко-ристування та геоекологія		2	2			12	22	2	2		18
Тема 2. Географічна картографія, геоінформатика, кадастр і моніторинг земель		2	2			11					
Тема 3. Соціально-економічна географія, краєзнавство і туризм		2	2			11					
Разом за розділом 2	46	6	6			34	22	2	2		18
Усього годин	72	10	10			52	44	4	4		36

5. Темати практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Об'єкт і предмет дослідження сучасної географічної науки. Зв'язок географії з іншими науками	1
2	Історичний нарис розвитку географії	2
3	Методологія і методи географічних досліджень	1
4	Наукові дослідження в межах напрямку вказаного викладачем	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1	Суть сучасної географії в уявленні представників різних наукових шкіл	6	
2	Аналіз поглядів різних вчених на об'єкт і предмет вивчення та класифікацію географічних наук	6	
3	Порівняльна характеристика методів географічних досліджень	6	
4	Комплексна характеристика сучасного стану і перспектив розвитку в Україні спеціалізацій "Фізична географія та геоекологія". "Фізична географія і гідрометеорологія".	12	
5	Комплексна характеристика сучасного стану і перспектив розвитку в Україні спеціалізацій "Географічна картографія". "Кадастр і моніторинг земель".	11	
6	Комплексна характеристика сучасного стану і	11	

	перспектив розвитку в Україні спеціалізацій «Соціально-економічна географія, краєзнавство і туризм»		
	Разом	52	

7. Індивідуальні завдання (не передбачено навчальним планом)

8. Методи навчання

Лекції, практичні роботи та самостійна робота студентів згідно програми курсу.

- **лекції** (лектором викладається основний зміст програмного навчального матеріалу, переважно в діалоговій формі);
- **практичні заняття** (форма навчальної роботи студентів, мета якої – закріплення теоретичного матеріалу лекцій, більш глибоке його засвоєння, формування практичних вмінь та навичок.);
- **самостійна робота** (виконується студентами в час після прослуховування лекції, перед практичними заняттями чи модульним контролем – вдома, у бібліотеках, комп'ютерних класах тощо; завдання для самостійної роботи й методичні рекомендації щодо їх виконання подаються в робочій програмі та розробках до практичних занять). Самостійна робота є основним способом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

9. Методи контролю

Передбачені методи контролю: теоретичний захист практичних робіт, поточні і підсумкові модульні роботи. Контроль знань здійснюється шляхом тестування за модульно-рейтинговою системою.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку (денне відділення)

Поточний контроль та самостійна робота							Сума
Розділ 1			Розділ 2				
T1	T2	T3		T6	T7	T8	100
ПР		Поточний контроль	ПР		Підсумовий контроль		
5	5	5	30	25		30	

T1, T2 ... T9 – теми розділів.

Приклад для екзамену (заочне відділення)

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	60	40	100
ПР		ПР		Поточний контроль				
5	5	5	15		30			

T1, T2 ... T12 – теми розділів.

Приклад для виконання курсової роботи
(не передбачено навчальним планом)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
			100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

11. Рекомендоване методичне забезпечення

1. Збірник завдань для практичних робіт в електронній формі.
2. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів

Базова література

1. *Маринич, О.М.* Структура географічної науки та її сучасний стан в Україні [Текст] / О.М. Маринич // УГЖ. – 1993. - № 1.- С.
2. *Олещенко, В.* Географічна наука на межі століть [Текст] / В. Олещенко // Краєзнавство. Географія. Туризм. 2000. - №16.- С. 8-11.
3. *Гришанков, Г.Е.* Введение в физическую географию. Предмет и метод : Учебное пособие [Текст] / Г. Е. Гришанков. – К. : Знання, 2001. - 249с.
4. *Максаковский, В.П.* Географическая культура. [Текст] / В.П. Максаковский. – М.: Владос, 1998. – 228с.
5. *Жупанський, Я.І.* Історія географії в Україні : Посібник [Текст] / Я.І. Жупанський. – Чернівці: КВКФ «Колір-Друк», 2006. – 2 вид. – 276 с.
6. *Поросенко, Ю.В.* История и методология географии [Текст] / Ю.В. Поросенко, Н.И. Поросенкова. – Воронеж. : Воронежский ун-т, 1991. – 223 с.

Допоміжна література

1. *Жекулин, В.С.* Введение в географию : Учебное пособие для вузов по спец. «География» [Текст] / В.С. Жекулин. – Л.: ЛГУ, 1989. – 270 с.
2. *Методы географических исследований // Основы конструктивной географии.* - М., 1986. – С. 252 – 281.
3. *Основы научных исследований. География* [Текст] / Под ред. Н.Д.Пистуна, Г.И.Швебса. – К.: Вища школа, 1988. – 192 с.
4. *Ильченко, В. Р.* Формирование естественнонаучного миропонимания школьников : кн. для учителя [Текст] / В. Р. Ильченко. – М. : Просвещение, 1993.-192 с.
5. *Шищенко, П.Г.* Прикладная физическая география : учеб. пособие [Текст] / П.Г. Шищенко. – К. : Вища шк., 1988. –190 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечний фонд кафедри фізичної географії та картографії.
2. Фонд Центральної наукової бібліотеки ХНУ імені В. Н. Каразіна.
3. Інтернет – ресурси